

Raadsinformatie

Zaaknummer:	20Z00763	Opsteller:	R. Middelhuis
Documentnummer:	20.0007811		
Afdeling:	Openbare werken		
Datum:	07 april 2020	Afdelingshoofd:	J.D. Ramerman
Aan:	Gemeenteraad		
Van:	College		
Onderwerp:	Regionale Energiestrategie Twente (RES)		
Naar aanleiding van:	Klimaatakkoord	Portefeuillehouder:	J. van Essen

Aanleiding

De aanleiding voor het opstellen van de Regionale Energiestrategie (RES) in Twente is het landelijke Klimaatakkoord (2019). In het Klimaatakkoord is Nederland opgedeeld in 30 energieregio's. Het Rijk vraagt van de dertig regio's in Nederland, die werken aan de energietransitie, een voorstel te maken om gezamenlijk 35 Terawattuur duurzame elektriciteit op land op te wekken in 2030. Twente is één van de 30 energieregio's die een bijdrage levert aan het behalen van de doelen en afspraken in het Klimaatakkoord. In de concept RES staat beschreven wat de bijdrage van Twente is. Losser maakt onderdeel uit van deze Twentse samenwerking en levert daarmee haar bijdrage aan het Klimaatakkoord.

Inleiding / bestuurlijk standpunt Losser

In de verkenning van de afgelopen maanden is met veel verschillende maatschappelijke partijen en overheden in werkgroepen en bijeenkomsten gewerkt om voor de regio Twente de mogelijkheden in beeld te brengen. Een aantal Twentse gemeenten heeft al eigen beleid vastgesteld voor de realisatie van hernieuwbare energie. Het Twentse bod is daarmee een combinatie van concrete biedingen van die individuele gemeenten en indien gewenst het gebruik van regionale bouwstenen. Hierbij is keuzevrijheid om bouwstenen wel of niet toe te passen in de eigen gemeente.

De concept RES verdeelt het bod voor elektriciteit over de gemeenten. Daarbij geldt de afspraak dat elke gemeente haar aandeel in het bod realiseert uiterlijk 2030. Tegenvallers vangt de gemeente zelf op, waarbij de gemeente -binnen de RES-kaders- zelf de locatie en de aard van de maatregelen bepaalt.

In het bestuurlijke gesprek over het concept bod is onder andere door Losser het volgende voorbehoud gemaakt: doet de verdeling van het bod over de gemeenten voldoende recht aan een samenwerking waarin iedere gemeente naar vermogen bijdraagt?

In lijn met de eerdere mondelinge voorbehouden heeft ons college op 7 april jl. dan ook besloten de concept Regionale Energiestrategie Twente vast te stellen onder de voorwaarde dat er gestuurd wordt op een realistische bijdrage per gemeente of dat er tussen gemeenten gesproken wordt over compensatie.

Bijeenkomst RES afgezegd

Op 31 maart zou opiniërend de concept RES en daarin de bijdrage van de gemeente Losser samen met de andere Noordoost Twentse gemeenten met u besproken worden. Helaas is door de corona-maatregelen de bijeenkomst afgezegd. Wij informeren u graag met deze raads-informatiebrief over de concept RES en de bijdrage vanuit de gezamenlijke NOT-gemeenten. Voor het aandeel van de gemeente Losser is aansluiting gezocht bij het geldende coalitieakkoord. Het coalitieakkoord 2018-2022 vormt daarmee het kader waarbinnen het college een Lossers bod heeft gedaan.

Doelstelling

Het vaststellen van de concept RES Twente is een onderdeel om te komen tot een definitieve versie op 1 maart 2021 conform het Klimaatakkoord. Dit draagt bij om de CO₂ uitstoot te verminderen door gebouwen en bedrijven zonder aardgas te verwarmen en energie duurzaam op te wekken.

Bijdrage Twente aan Klimaatakkoord

Twente wil in 2030 ca 1,5 TWh (1500 GWh) aan elektriciteit duurzaam opwekken. Dat is de helft van het huidige elektriciteitsverbruik. Van die 1500 GWh is nu 116 GWh (8%) gerealiseerd en 1257 GWh (84%) is als voornemen in beeld bij de 14 Twentse gemeenten. De resterende 127 GWh (8%) wordt in de RES 1.0 nader uitgewerkt. Daarna volgt nog een aanvullende opgave tot 2050.

Rol van de raad

De concept RES Twente wordt opiniërend besproken door alle bestuursorganen (raden/staten/algemeen bestuur waterschappen) tussen 16 april en half mei 2020. In verband met de Corona-maatregelen wordt voorgesteld om dit met een schriftelijke ronde langs de fracties uit te voeren. Zie hiervoor ter ondersteuning het bijgevoegde format. De opmerkingen worden daarna door het college van B&W waar nodig voorzien van commentaar en aan de voorzitter van de stuurgroep RES gezonden. Het betreft geen opiniërende ronde conform de wensen en bedenkingenprocedure overeenkomstig art. 169 lid 4 Gemeentewet. Verwerking van deze schriftelijke ronde vindt plaats in een "oplegnotitie" en deze wordt meegestuurd aan het Nationaal Programma RES (NP RES) bij de aanbidding van de concept RES Twente op 1 juni 2020. De oplegnotitie wordt vervolgens meegenomen naar de definitieve RES Twente.

Tussen 1 juni en 31 december wordt in alle gemeenten het politieke gesprek gevoerd over de eigen energievisie en/of het aandeel van de gemeente in de RES Twente met de raden. Naar aanleiding van de ontvangen opmerkingen wordt bepaald of er tussen 1 juni en 1 oktober via de Twenteraad nadere duiding nodig is op de ontvangen reacties. De definitieve RES Twente wordt aangepast op basis van de ontvangen wensen en bedenkingen en ter besluitvorming aan het College en de Raad voorgelegd in februari 2021. De definitieve RES Twente is een dynamisch document en wordt elke twee jaar herzien.

Bijdrage Noordoost Twentse gemeenten aan RES Twente

De colleges van B&W hebben aangegeven om één bijdrage te willen doen namens Noordoost-Twente. Met een bestuurlijke verkennende sessie, gevolgd door gemeentelijke validatiegesprekken en een bestuurlijke conferentie aan de hand van diverse bouwstenen is verkend wat deze bijdrage kan zijn.

De gebruikte bouwstenen voor de elektriciteitstafel zijn:

1. Zon op dak: zo veel mogelijk groot dakoppervlak vol leggen met zonnepanelen,
2. De dorpsmolen: lokale energieprojecten van en voor de eigen gemeenschap (zon en/of kleinere windmolens) in relatie tot een dorp/kern of wijk
3. Grootschalige opwekking: zoekgebieden zijn inzichtelijk gemaakt door een afwegingsschema voor grootschalige windturbines (min 3 stuks) bij voorkeur in combinatie met zonnevelden ivm balans op netwerk.
4. Verdienmodellen: inzicht in mogelijk soorten exploitatiemodellen en de verdiensten van grootschalige energieopwekkingsprojecten.

Op basis van opgedane ervaringen wordt ingeschat dat in 2030 ca 20% van het grote dakoppervlak vol kan worden gelegd met zonnepanelen. Uitdagingen zitten met name in, verzekeringsproblemen en de bedrijfsopvolging en netaansluitingskosten bij agrarische bedrijven.

De dorpsmolens, van en voor lokaal wordt als een bouwsteen gezien, waarbij wel aandacht moet zijn voor het verschillende opvattingen binnen gemeenschappen over windmolens. Deelname van een dorp of kern in een grootschaliger clustergebied heeft de voorkeur boven diverse lokale dorpsmolens. De afweging wel of geen dorpsmolen is maatwerk en komt terug in het windbeleid wat in ontwikkeling is in samenwerking in NOT. Ook komt dit terug in het proces om te komen tot de Omgevingsvisie (de RES is opgenomen in de Nota van Uitgangspunten voor de Omgevingsvisie).

Clustering van grootschalige opwek heeft volgens de colleges de voorkeur ten opzichte van spreiding van diverse grootschalige energieprojecten. Wel moet aan de hand van nog te voeren gebiedsgesprekken onderzocht worden op welke wijze mogelijke ontwikkelingen kunnen gaan plaatsvinden, waarbij het uitgangspunt blijft: lusten en lasten zo veel mogelijk lokaal. De bouwsteen verdienmodellen biedt inzage in mogelijke verdiensten. Ingeschat wordt dat verspreid over meerdere zoekgebieden in totaal 18 molens en 100 ha zonnevelden in Noordoost Twente haalbaar zijn voor 2030.

De Noordoost Twentse gemeenten komen voor de concept RES Twente op basis van het bovenstaande tot een beoogde bijdrage van **335 GWh**. De onderlinge verdeling van de bijdrage tussen de vier gemeenten vindt nog plaats in goed overleg. Datzelfde geldt voor mogelijkheden tot compensatie voor gemeenten die een groter aandeel van de RES op zich nemen.

Ingeschat wordt dat een volgende soort mix realistisch is om de doelen in 2030 te behalen en wat de tussendoelen voor 2023 zijn:

Soort techniek	Potentie in NOT in 2030	Mix 2023
Op grote daken met zonne-energie	63 ha zijnde 20% van alle grote daken > 300 m ² = 55 GWh	1/3 deel in 2023 = 18 GWh
Biogas*	Biogasnetwerk in NOT, potentie van 30 milj m ³ in 2030	25 milj m ³ biogas in meerdere HUB's
Zonnevelden	In 2030 100 ha zonneveld = 80 GWh	In 2023 ca. 50 ha zonneveld = 40 GWh
Dorpsmolens, lokale energieprojecten in lokaal eigendom	Maximaal 12 stuks van 1 MW = 20 GWh	30 % in 2023 gerealiseerd: 7 GWh
Windmolens groot	In 2030: 18 grote windmolens in de clustergebieden van 10 GWh per stuk = 180 GWh	In 2023 nog geen grote windmolens gerealiseerd ivm proceduredtijden

**Biogas: maakt formeel geen deel uit van het bod, maar is voor NOT wel een belangrijke bron in de warmtetransitie en de duurzaamheidsopgave.*

In bijlage 2 bij deze Raadsinformatiebrief vindt u de huidige stand van zaken in een fact-sheet en een tabel met zon op dak (> 300m²) gerealiseerde SDE en in nog niet gerealiseerde SDE. Deze informatie is gedeeld vanuit de RES-organisatie.

Bijdrage gemeenten verschillen

De concept RES verdeelt het bod voor elektriciteit over de gemeenten. Daarbij geldt de afspraak dat elke gemeente haar aandeel in het bod realiseert uiterlijk 2030. Tegenvallers vangt de gemeente zelf op, waarbij de gemeente -binnen de RES-kaders- zelf de locatie en de aard van de maatregelen bepaalt. Bijstelling van de RES gebeurt tweejaarlijks.

In het bestuurlijke gesprek over het concept bod is onder andere door de gemeente Losser het volgend voorbehoud gemaakt: doet de verdeling van het bod over de gemeenten voldoende recht aan een samenwerking waarin iedere gemeente naar vermogen bijdraagt? Bijkomende vraag is welke gemeenten bereid zijn de resterende opgave van 0,127 TWh in te vullen: het verschil tussen de som van de gemeentelijke plannen en het concept-bod van 1,5 TWh. Indien dit niet kan, wordt de Twentse bijdrage naar beneden bijgesteld tot 1,37 TWh. De voorzitter van de RES heeft hier nogmaals met de betreffende gemeenten over gecommuniceerd.

In lijn met de eerdere mondelinge voorbehouden heeft ons college op 7 april jl. dan ook besloten de concept Regionale Energiestrategie Twente vast te stellen onder de voorwaarde dat er gestuurd wordt op een realistische bijdrage per gemeente of dat er tussen gemeenten gesproken wordt over compensatie.

Aanpak gemeente Losser

Losser speelt in op de energietransitie met de strategie 'De Losserse aanpak: We doen het samen'. Werken met vrijwilligers en energiecoöperaties is hierbij belangrijk. Het Platform Losser Duurzaam, waar dit wordt gebundeld, is één van de belangrijkste elementen in de strategie. Het informeert, verbindt en activeert de samenleving voor de energietransitie, en duurzaamheid in bredere zin. Voorbeelden hiervan zijn wooncoaches van Duurzaam Thuis Twente, Greune Deals met de samenleving, Lokale informatieavonden 'Energie van Nu' en het Energiefonds. Op deze manier proberen we inwoners, bedrijven en organisaties de mogelijkheid te geven en aan te moedigen om zich in te zetten voor (collectieve) duurzame opwekking. Wij zijn daarnaast in gesprek met energiecoöperatie Greuner over hoe zij zich kunnen verhouden tot de doelstellingen en projecten van de RES.

Samenwerking NOT

In Noordoost Twente werken we samen aan de grootschalige energietransitie onder de samenwerking van "Energie van Noordoost Twente". Doelstelling is om 20% van de energie (warmte en elektra) in 2023 duurzaam op te wekken. Dit kunnen de gemeenten niet alleen en daarom werken we samen met bedrijven, netbeheerders, lokale energie coöperaties, initiatieven en woningcorporaties. Daarnaast hebben de raden in april 2019 een zonneveldenbeleid vastgesteld en wordt momenteel gewerkt aan een gezamenlijk beleid voor windenergie. In 2020 wordt er met inwoners gewerkt aan het opstellen van zeven wijkuitvoeringsplannen (overgang naar aardgasvrij wonen).

Energiedialoog Twenteraad

Uw raad is bij de Twenteraad van 21 november 2019 uitgenodigd geweest om in gesprek te gaan over de opgave van de RES Twente. De Twenteraad organiseert op 14 mei 2020 een volgende bijeenkomst van de Energiedialoog over de regionale wensen en bedenkingen op deze concept-RES (afhankelijk van de Corona-maatregelen).

Participatie

De concept RES is samen opgesteld met de veertien Twentse gemeenten, de provincie Overijssel, waterschap Vechtstromen, netbeheerders Enexis en Cogas, Twence, woningcorporaties, afvaardiging van lokale energie initiatieven, Rijkswaterstaat, Natuur en Milieu Overijssel, Universiteit Twente, Saxion en diverse belangenorganisaties.

Als vervolg op de concept RES zal het participatieproces met de inwoners vanuit de gemeente Losser worden uitgevoerd. Hiervoor wordt externe ondersteuning gevraagd met specifieke expertise op participatie. Uitgangspunt is hierbij dat we participatie willen organiseren bij projecten die Losserse inwoners aangaan. Kortom: lokale participatie bij lokale projecten.

Communicatie

Enkele voorbeelden van communicatie- en participatietools die op dit moment vanuit de RES Twente worden ontwikkeld zijn:

- Website met achtergrondinformatie over het regionale RES proces, initiatieven uit de regio, gemeentelijke factsheets, uitleg bouwstenen;
- Intranet (sharepointomgeving) om tools voor communicatie- en participatieadviseurs te delen (voorbeeldteksten, Q&A's, kernboodschappen, soundbites, beeldbank)
- Menukaart Participatie
- Presentatie- en voorlichtingsmateriaal ter ondersteuning bij het lokale maatschappelijke gesprek
- Formats voor het organiseren van gebiedsateliers
- Burgerenquêtes en onderzoeksgegevens o.a. om meer en actueel inzicht te geven in de feitelijke mening van de meerderheid van de bevolking

De input wordt verwerkt in een definitieve versie en ter vaststelling voorgelegd aan gemeenteraden in februari 2021. Op 1 maart 2021 dient de definitieve RES aangeboden te worden aan de NP-RES.

Vervolg

Op weg naar RES 1.0 op 1 maart 2021, borgen de Twentse gemeenten hun aandeel in het bod in hun gemeentelijk beleid. Een belangrijk aspect van die borging is dat de gemeenten zelf zorgen voor de daarvoor benodigde communicatie en participatie bij de inpassing van de maatregelen. Als in de dialoog met raadsleden, inwoners en bedrijven nieuwe gezichtspunten naar voren komen, dan kunnen die worden meegenomen bij het opstellen en vaststellen van de RES 1.0. De hoogte van de aangegeven bijdrage blijft hierbij wel intact, maar er kan worden gekozen voor een andere lokale invulling.

In februari 2021 wordt de definitieve RES Twente ter besluitvorming voorgelegd aan uw gemeenteraad. Op 1 maart 2021 dient de definitieve RES Twente te worden aangeboden aan het Nationaal Programma RES.

We staan voor een uitdagende opgave om dit proces samen in Twente tot een goed einde te brengen en rekenen op uw constructieve bijdrage.

Bijlagen behorende bij deze Raadsinformatiebrief

Omschrijving

1. Concept RES Twente
2. Fact-sheet gemeente Losser
3. Format wensen en bedenkingen concept RES
4. Tabel zon op daken: gerealiseerd en in de pijplijn

Datum

23-03-2020
16-03-2020
31-03-2020
31-03-2020

Corsanummer

20.0008155
20.0008158
20.0008157
20.0008156